

10-14 leerdoelkaarten voor doorlopende leerlijn

Soepel van po naar vo

Sinds begin dit jaar test SLO speciale leerdoelkaarten voor 10-14 onderwijs. Op steeds meer scholen groeit de behoefte leerlingen in het eigen tempo de overstap van primair naar voortgezet onderwijs te laten maken, zodat dit soepeler verloopt en de niveaukeuze zo nodig kan worden uitgesteld. 10-14 leerdoelkaarten kunnen positief bijdragen aan een doorlopende leerlijn van po naar vo en leggen het eigenaarschap van het onderwijs veel meer bij de leerling, is de ervaring van SLO-leerplanontwikkelaars Maaïke Rodenboog en Suzanne Sjoers.

TEKST BRIGITTE BLOEM FOTO HUMAN TOUCH PHOTOGRAPHY

Een leerdoelkaart bevat per vak en vakonderdeel concrete inhoudelijke en vaardigheidsleerdoelen voor leerlingen en geeft bijbehorende beheersingsniveaus aan. Leraar en leerling kunnen op basis van een leerdoelkaart per vakgebied en onderwerp bepalen op welk niveau de leerling zit en welke stappen nodig zijn om op een volgend niveau te komen. De speciale 10-14 leerdoelkaarten die SLO samen met leraren heeft ontwikkeld, worden al in de onderwijspraktijk toegepast bij scholen als Spring High Amsterdam, Onderwijsroute 10-14 Zwolle en het Tienercollege Noordoostpolder. Ook scholen zonder specifiek 10-14 onderwijsconcept gebruiken de leerdoelkaarten in hun streven naar meer afstemming tussen po en vo en behoefte aan een doorlopende leerlijn.

Mens- en natuurvakken

Maaïke Rodenboog is projectleider 10-14 onderwijs bij SLO en nauw betrokken bij de ontwikkeling van de leerdoelkaarten voor de mens- en natuurvakken. 'Elk leergebied heeft op zijn eigen manier inhoud gegeven aan de leerdoelkaarten', legt ze uit. 'Voor de mens- en natuurkaarten hebben we de leerdoelen van bovenbouw po en onderbouw vo naast elkaar gelegd. Samen met leerplanontwikkelaars van SLO en leraren zijn daar slimme keuzes uit gemaakt. De ene keer is dat iets weghalen, de andere keer er wat bij nemen, om het programma van po en vo zo soepel mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Bij de mens- en natuurvakken komen steeds dezelfde thema's terug, maar wel in een andere vorm, meer verdiepend, ingewikkelder, met een hoger abstractieniveau. Het mooie bij deze vakken is dat leraren meer ruimte kunnen nemen. Welke thema's wil je aan bod laten komen en in welke

volgorde? En ook leerlingen hebben meer te kiezen. Willen ze verder met een bepaald onderwerp, dan kunnen ze daar zelfstandig mee aan de slag en ze hoeven ook zeker niet alle thema's af te werken.'

Rekenen-wiskunde

SLO-collega Suzanne Sjoers is verantwoordelijk voor de leerdoelkaarten rekenen-wiskunde. 'Bij wiskunde is het heel anders. In het basisonderwijs heb je het vak rekenen, maar op de middelbare school krijg je er ineens het vak wiskunde bij, waarbij abstract denken een belangrijke rol speelt. Voor rekenen werken we met referentieniveaus, die aangeven wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Bij wiskunde hebben we kerndoelen. Ook hierdoor is er geen goede aansluiting.' 10-14 school Spring High in Amsterdam had zelf een lesprogramma rondom oppervlakte, inhoud en lengte ontwikkeld. Dat heeft SLO als basis genomen voor de te ontwikkelen leerdoelkaarten. Suzanne licht toe: 'Met beide vakken zijn we gaan 'zwaluwstaarten'. Bepaalde onderwerpen hebben we naar voren gehaald, andere naar achteren verplaatst. Leraren van Spring

High zijn daar nauw bij betrokken gebleven. Wiskunde is een lineair vak, dus de onderwerpen moet je in een bepaalde volgorde behandelen. Maar toch konden we wat thema's naar voren halen, omdat die in simpele vorm ook al in de bovenbouw basisonderwijs aan de orde komen. Het is makkelijker gezegd dan gedaan, maar door er secuur naar te kijken kun je weloverwogen een gedegen en logisch programma voor 10-14 onderwijs ontwikkelen.' Met de leerdoelkaarten rekenen-wiskunde zijn leerlingen in staat om te bepalen waar ze met bijvoorbeeld de leerlijn 'Getallen, bewerkingen, letterrekenen', de leerlijn 'Breuken' of de leerlijn 'Verhoudingen' staan en wat ze nog moeten doen. Bovendien kunnen leerling en leraar samen besluiten op welk niveau de leerling zich wil verdiepen. 'Bij het ene onderwerp zal een leerling op vmbo tl-niveau zitten, bij een ander onderwerp is dat havo-niveau. Al doende komt een leerling dan bij een passend niveau uit', vertelt Suzanne.

Basisdocumenten

Scholen werken heel verschillend met de leerdoelkaarten, is de ervaring van beide SLO-ontwikkelaars. Maaïke: 'Het zijn dan ook basisdocumenten. Leerdoelkaarten geven een richting aan, om de kerndoelen te behalen. Het staat elke leraar vrij om ze op eigen wijze te gebruiken. Een leraar kan er ook voor kiezen om leerlingen zelf met de leerdoelkaarten te laten werken.' 'Overigens is 10-14 onderwijs niet de oplossing voor alle leerlingen', nuanceert Suzanne. 'Een leerling waarbij in groep 6 al heel duidelijk is dat het een vwo-leerling wordt, is gebaat bij een vroege selectie, snelle doorstroming en zo vroeg mogelijk onderwijs op maat. Bij dat laatste kun je wel weer heel mooi gebruik maken van leerdoelkaarten.'

Conferentie

Binnenkort staan op de SLO-site voorbeelden hoe scholen leerdoelkaarten inzetten. Ook start SLO met fysieke netwerken per vakgebied, waarbij leraren betrokken worden die al werken met de leerdoelkaarten. SLO organiseert samen met 10-14 scholen een conferentie in november op Spring High in Amsterdam. Maaïke: 'Deze conferentie willen we vooral gebruiken om met elkaar aan de slag te gaan op de inhoud. We hopen daarmee veel scholen en leraren te bereiken die speciale aandacht willen geven aan het versoepelen van de overgang po-vo, evenals nieuwe initiatieven voor 10-14-onderwijs. 10-14 leerdoelkaarten zijn zeker niet alleen voor scholen met specifiek 10-14 onderwijs. Alle leraren die bij willen dragen aan een soepeler overstap voor hun leerlingen kunnen er gebruik van maken.'

Meer weten?

curriculumvandetoekomst.slo.nl/10-14-leerdoelenkaarten

Maaïke, Suzanne en collega's bloggen op blogs.slo.nl/10-14-onderwijs